МОЄ СЕКРЕТАРЮВАННЯ В СЕНАТОРА

Я вже не секретар сенатора. Протягом двох місяців я у великому піднесенні посідав це тепле місце, але, як сказано, "і вернеться хліб твій по водах",– мої праці повернулися, і все виявилось. Я зважив, що найкраще подати у відставку. А сталося все ось як. Одного разу мій шеф прислав по мене досить рано, і я, потайки дописавши ще якусь каверзу до його нової геніальної промови про фінанси, зайшов у канцелярію. Вигляд у сенатора був зловісний: краватка розпущена, чуб скуйовджений, на обличчі ознаки стримуваної бурі. В руці він судомно стискав жмуток листів, і я зразу здогадався, що прибула Тихоокеанська пошта, якої я так боявся.

– Я думав, що на вас можна покластися,– почав сенатор.

– Авжеж, сер.

А він на те:

– Я дав вам листа від своїх виборців із штату Невада, що просили заснувати поштову контору в Болдвіновому ранчо, й велів відповісти їм якомога хитріше, навести докази, які переконали б їх, що поштова контора їм ні до чого.

Мені відлягло від серця.

– І це все? Я їм так і відповів, сер.

– Аякже, відповіли! Зараз я прочитаю вашу відповідь, і нехай вам стане соромно!

"Вашінгтон, 24 листопада

Добродіям Смітові, Джонсові та іншим.

Джентльмени!

На якого дідька знадобилася вам пошта в Болдвіновому ранчо? Вам з неї не буде ніякого пожитку. Самі знаєте: часом туди й прийде який лист, ви його однаково не зумієте прочитати, а як там опиниться транзитна пошта з укладеними грішми, то не важко здогадатися, куди дінуться ті гроші. І всі ми тоді не збудемося клопоту. Ні, киньте й думати про поштову контору. Я щиро дбаю про вашу користь і відчуваю, що ваш задум – патентована дурниця. А чого справді вам треба, то це в’язниці, доброї, надійної, та ще безплатної початкової школи. З них вам буде незвичайна користь. Якраз вони дадуть вам радість і щастя. Я негайно візьмуся до цієї справи.

Відданий вам і т. д. Марк Твен

За дорученням Джеймса В. Н., сенатора США".

Ось як ви відповіли моїм виборцям. Вони заявили, що повісять мене, якщо я коли поткнуся в їхні краї. І я твердо переконаний, що свого слова вони дотримають!

– Але ж, сер, я не сподівався, що вийде на гірше. Я лише хотів переконати їх.

– Нічого собі переконали! А ось іще взірець вашої творчості. Я передав вам прохання за підписом кількох джентльменів з Невади, де вони просять мене провести через конгрес закон про заснування в їхньому штаті корпорації методистської єпископальної церкви. Я звелів вам відповісти, що такі закони належить видавати законодавчим органам штату, і якось переконати їх, що, оскільки паростки релігії в нашому штаті ще дуже слабенькі, то навряд чи доцільно створювати там церковну корпорацію. А ви що написали?

"Вашінгтон, 24 листопада

Велебному Джонові Галіфаксові та іншим.

Джентльмени!

З приводу задуманої вами спекуляції зверніться до законодавчих органів штату, бо конгрес до релігії не має ніякого відношення. А втім, не кваптеся й туди: ваша вигадка зовсім недоцільна, властиво, вона смішна. Бо тамтешні ваші прихильники віри – просто нікчеми з інтелектуального, морального, релігійного та й з усіх інших поглядів. Краще не тратьте сили, однаково з вашого задуму не буде пуття. Адже така корпорація не може випускати акцій, а якби й могла, то ви б тоді не мали спокійної хвилини. Інші церкви й секти почали б паплюжити вас, били б на зниження, спекулювали б акціями і геть зруйнували б вас. Одне слово, зробили б так, як у ваших краях мають звичай робити зі сріблянимі копальнями: роздзвонили б на цілий світ, що ваша корпорація липова. Отож не виставляйте святу церкву на таку ганьбу! Майте сором – ось яка моя думка. Ваше прохання кінчається словами: "І ми будемо вічно молитися". Оце якраз те, що треба, молитися вам справді не завадить.

Відданий вам і т. д. Марк Твен

За дорученням Джеймса В. Н., сенатора США".

Це блискуче послання назавжди зганьбило мене в очах тих моїх виборців, істинних віруючих. Та щоб остаточно згубити мою політичну кар’єру, лихий напоумив мене передати у ваші руки петицію старійшин муніципального управління міста Сан-Франціско. Ці поважні добродії також звернулися до мене з проханням провести через конгрес закон про надання їхньому місту права на якісь прибережні ділянки. Я сказав вам, що в цю справу втручатися небезпечно, і велів відповісти старим добродіям ухильно, нічого певного не кажучи, уникати якихось

конкретних міркувань і якомога обминаючи питання про ті ділянки. Я вам зараз прочитаю, що ви написали на мій наказ, і якщо у вас лишилася хоч крихта сумління, якщо ви не втратили здатності червоніти, то ви згорите з сорому!

"Вашингтон, 27 листопада

Вельмишановним старійшинам муніципального управління і т. д.

Джентльмени!

Джордж Вашінгтон, улюблений батько нашої країни, лежить у могилі. Його довга, блискуча кар’єра скінчилася! І, на жаль, назавжди. Він здобув собі серед нас велику пошану, і його дочасний скін засмутив увесь народ. Він помер 14 грудня 1799 р., тихо зійшовши з почесної сцени, де так багато досяг, найоплакуваніший і найулюбленіший з героїв, яких наша земля віддала смерті. І в такий скорботний час вам на думці якісь там прибережні ділянки! А доля Вашінгтона вас не хвилює?

Що таке слава? Проста випадковість. Сер Ісаак Ньютон відкрив, що яблуко падає на землю. Нікчемне відкриття, що й казати! Мільйони людей до нього помічали те саме. Проте Ньютон мав впливових батьків, і вони роздмухали цей дрібний випадок до незвичайної події, і що ж вийшло? Простаки підхопили їхній галас, і Ньютон в один мент став славетний. Ніколи цього не забувайте!

Поезіє, солодка музо, хто оцінить, скільки завдячує тобі світ!

У дівчинки Мері був гарний баранчик,

пухнастий і білий, неначе сніг.

І тільки-но Мері ступала за двері,

баранчик той завжди за нею біг.

Джек і Джіл пішли на діл

Шляхом до кринички,

Джек упав, хребет зламав,

Джіл приніс водички.

За простоту, за вишуканість стилю, а також за те, що в них немає навіть знаку якихось аморальних тенденцій, я вважаю ці два вірші шедеврами. Вони приступні людям різного інтелектуального рівня. Їх можна читати скрізь: у полі, в дитячій кімнаті, в ремісничій майстерні. А вже годі й казати, що жодне муніципальне управління нізащо не повинне їх знехтувати.

Шановні старожитності! Пишіть. Ніщо так не вдосконалює людину, як дружнє листування. Пишіть іще, і коли у вашій петиції є якийсь прихований глузд, не соромтеся, поясніть його. Ми будемо раді знову почути ваше щебетання.

Відданий вам і т. д. Марк Твен

За дорученням Джеймса В. Н., сенатора США".

Жахливий, убивчий лист! Я пропав!

– Дуже шкода, сер, що я не догодив вам, але ж... мені здається, що питання про прибережні ділянки в ньому я обминув.

– Обминув! А хай вам чорт! Але вже нічого не вдієш. Як біда, то з усіх боків біда. Зараз я прочитаю ваш останній витвір – він мене добив до

кінця. Мені вже нема рятунку. Чуло моє серце, що не треба було давати вам листа з Гумбольдта, де мене просили перенести частину поштової дороги Індіанське провалля – Шекспірова ущелина на давню Мормонську стежку. Хіба я ще тоді не казав вам, що це дуже делікатне питання, хіба не попереджав, що треба діяти хитро, відповідати на листа дещо туманно й нічого до кінця не договорювати? А ваш фатальний ідіотизм спромігся ось на яку катастрофічну відповідь! Гадаю, ви затулите собі вуха або й взагалі оглухнете з сорому!

"Вашінгтон, 30 листопада

Добродіям Паркінсові, Вагнерові та іншим.

Джентльмени!

Питання про ту Індіанську дорогу дуже делікатне, та якщо взятися до нього хитро і обережно, то я не сумніваюся, що ми зуміємо чогось домогтися. Адже те місце, де дорога звертає з Лассенових Лук, те саме, де минулої зими оскальповано двох вождів племені шоуні: Ветхого Месника й Хмарожера,– улюблений шлях декотрих людей, а тим часом інші з цієї ж самої причини воліють інакший напрямок: вирушити Мормонською стежкою о третій годині ранку з Мосбі, добратися Рівниною Щелепи до Блюхера, а тоді спуститися вниз Глековим Вушком; дорога йде праворуч від нього, і, звісно, він залишає її праворуч, а від Доусона вона буде ліворуч і пролягає з лівого боку згаданого Доусона ген аж до Томагавка; тією дорогою подорожувати дешевше й легше тим, кому пощастить до неї добутися, отож, маючи на оці переваги, бажані тим іншим, себто порівняно найбільшому числу людей, і їхню найбільшу користь, я маю всі підстави сподіватися, що нам це пощастить. А все ж я залюбки час від часу інформуватиму вас щодо цього питання, коли ви побажаєте і коли поштове управління зможе забезпечити мене потрібними відомостями.

Відданий вам і т. д. Марк Твен

За дорученням Джеймса В. Н., сенатора США".

Ну, що ви на це скажете?

– Та не знаю, сер, що й сказати. Мені, гм... мені воно видається досить туманним.

– Тума... Геть з мого дому! Я пропав навіки! Ті дикуни з Гумбольдта ніколи не подарують мені, що я заморочив їм голову таким жорстоким листом. Я втратив пошану методистської єпіскопальної церкви, членів муніципального управління...

– Ну, тут мені виправдуватися нічим, генерале, може, я трохи й не досолив у цих листах, зате вже у відповіді виборцям з Болдвінового ранчо аж пересолив.

– Геть з мого дому! Щоб я вас тут більше не бачив!

Я сприйняв ці слова за делікатний натяк на те, що моїх послуг не потребують, і подав у відставку. І ніколи більше не піду секретарювати до сенатора. Таким людям не можна догодити. Вони нічогісінько не тямлять. Вони не вміють цінувати чужих зусиль.

1867